

20. 4. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Následky neurčitosti smlouvy (o dílo)

V rozhodovací praxi Nejvyššího soudu se otázka určitosti a srozumitelnosti smluv o dílo objevila již mnohokrát, a judikaturu v tomto směru lze označit za konstantní. Problematickou částí smluv o dílo, jež v otázce určitosti Nejvyšší soud posuzoval, je nejčastěji samotné vymezení předmětu díla, tedy toho, co vůbec má být zhotoveno. To konečně není nic překvapivého, kdy většinou i pro objednatele je (kromě ceny) důležité zejména to, co má za své (typicky finanční) plnění obdržet od zhotovitele.

„Problémem“ smluv o dílo je ten fakt, že samotné dílo teprve vznikne, a není tak možné na předmět plnění odkázat tak jednoduše jako například u smluv kupních. Aby se strany vyvarovaly možným nesrovnalostem a budoucím sporům, je ideální vymezit si tak dílo co nejpřesněji, jak jen to jde u věci, která má teprve vzniknout.

Budeme-li bavit především o smlouvách o dílo, kde oním dílem je stavba (tedy nejtypičtější příklad díla), je nutno zmínit, že nejčastějším způsobem vymezení díla je projektová dokumentace a/nebo položkový rozpočet. V opět ideálním případě pak obojí. Nicméně ani když smlouva tento způsob vymezení díla obsahuje, neznamená to, že dílo je automaticky určité a srozumitelné.

Jak vyplývá i z judikatury: *„Smluvní ujednání vymezující předmět smlouvy o dílo jako rekonstrukci rodinného domu podle rozpočtu, který byl přílohou smlouvy, tvořil její nedílnou součást a obsahoval podrobnou specifikaci prací, které měly být provedeny a rovněž podrobnou specifikaci materiálů, které měly být použity, nezakládá neurčitost předmětu smlouvy o dílo.^[1]“* A contrario k tomuto výkladu Nejvyššího soudu se dá říct, že není-li takovýto rozpočet součástí, či její nedílnou přílohou, je taková smlouva o dílo neurčitá.

Nicméně abychom se vyvarovali za určitých okolností problematického výkladu a contrario, tak pozdější judikatura se vyvinula právě tímto směrem.

V poukazovaném rozhodnutí účastníci vymezili předmět díla s odkazem na rozpočet, který byl přílohou smlouvy a tvořil její nedílnou součást, přičemž položkový rozpočet obsahoval podrobnou specifikaci prací, které měly být provedeny, a rovněž podrobnou specifikaci materiálů, které měly být použity. V dané věci ale odvolací soud posuzoval neurčitý pojem, který měl vymezit předmět díla, resp. spornou položku 10 cenové nabídky žalobkyně ze dne 28. 5. 2010 formulované jako „revize komplet strany VN“, kdy dovodil, že neurčitost předmětu díla, které mělo být zhotoveno, nebylo možno odstranit ani výkladem podle § 266 obch. zák. a § 35 obč. zák. (...)^[2]

„Namítá-li dovolatel, že se odvolací soud odchýlil od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. dubna 2013, sp. zn. 23 Cdo 964/2012, podle něhož stanovení předmětu díla nabídkou a ceny díla rozpočtem nezpůsobuje bez dalšího neplatnost smlouvy o dílo, pak napadá právní závěr, na němž rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá. Odvolací soud totiž neposoudil smlouvu o dílo jako neplatnou z důvodu, že smlouva o dílo odkazovala na nabídku či rozpočet, ale proto, že ani z nabídky, na kterou smlouva odkazovala, nebylo možné zjistit, jaké konkrétní dílo měl žalobce provést.“^[3]

Dojde-li tedy soud, příslušný k projednávání obdobných případů k závěru, že daná smlouva o dílo je neurčitá, nesrozumitelná (laicky řečeno - není jasné, co přesně by mělo být postaveno) pak se zdá, že již není co řešit.

Opak je však pravdou, neboť shora nastíněná judikatura, jež dosud nebyla překonána a je tedy i nadále použitelná, reaguje na stav před rekonstrukcí občanského práva. Předmětné kauzy byly posuzovány podle starého občanského zákoníku, potažmo podle zákoníku obchodního.

Zde se může objevit kámen úrazu případného rozhodnutí příslušných soudů.

Podle § 37 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník platilo, že: „Právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.“

Neurčitost a nesrozumitelnost tak zakládala neplatnost takového jednání. Konečně i v citovaných rozhodnutích Nejvyššího soudu se s pojmem neplatnosti setkáváme, jako s právním důsledkem zjištěného stavu skutkového.

Zákonodárce však do zákona č. [89/2012](#) Sb. občanský zákoník vtělil ustanovení o zdánlivosti právního jednání. Konkrétně: „O právní jednání nejde, nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem.“[\[4\]](#) a „K zdánlivému právnímu jednání se nepřihlíží.“[\[5\]](#)

A jak vyplývá z odborné literatury: „Ze skutečnosti, že se k nicotnému jednání nepřihlíží, předně vyplývá, že nicotné jednání, stejně jako jednání absolutně neplatné, nevyvolává žádné zamýšlené právní následky, tj. následky, které jsou, resp. měly být obsahem právního jednání. Je-li podle nicotného jednání poskytnuto plnění, jedná se o plnění bez právního důvodu a příjemci vzniká bezdůvodné obohacení (§ 2991 odst. 2).“[\[6\]](#)

Přesto, že Nejvyšší soud již stihl na tuto změnu reagovat i ve svojí judikatuře; „Jednání po obsahové stránce neurčitá nebo co do formy (užití výrazových prostředků) nesrozumitelná, u nichž pro vadu projevu nelze stanovit právní následky, které by byly způsobilé účastníky zavazovat, označuje zákon za zdánlivá (nicotná). Projev vůle není určitý, nejsou-li použité výrazy dostatečně konkrétní a jasné, takže nelze určit, jaké právní následky má projevená vůle vyvolat. Nesrozumitelnost je spjata s výrazy, jimž nelze porozumět, takže obsah projevené vůle zůstává zahalen tajemstvím. Neurčitost nebo nesrozumitelnost se může týkat celého právního jednání nebo jen některé jeho části. Nicotnost působí ex lege a soud k ní přihlédně i bez návrhu účastníků z úřední povinnosti.

K závěru o zdánlivosti právního jednání pro neurčitost či nesrozumitelnost soud přistoupí jen tehdy, nepodaří-li se mu výkladem celého právního jednání nebo jeho části podle § 555 a násl. o. z. ozřejmit, k jakým právním následkům projevená vůle účastníků směřovala.“[\[7\]](#)[\[8\]](#) Je autor tohoto textu nucen konstatovat, že se opakovaně setkává s názorem prvoinstančních soudů v tom smyslu, že neurčitost a nesrozumitelnost nezakládá zdánlivost, ale neplatnost.

A zatímco z judikatury vyplývá, že: „Za účinnosti zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), **který neurčitost a nesrozumitelnost sankcionoval absolutní neplatností právního úkonu**, (...“[\[9\]](#), setkává se autor tohoto textu opakovaně s názorem, že nejenom jsou smlouvy o dílo posuzovány jako neplatné, ale především jako **relativně** neplatné.

Ačkoliv by se tedy na začátku tohoto textu mohlo zdát, že pro samotné posouzení věci nebude rozhodné, zdali jde o zdánlivost či absolutní neplatnost, není tomu tak. Při posouzení neurčitých a nesrozumitelných smluv (o dílo) jakožto relativně neplatných je třeba pamatovat na ustanovení § 579 NOZ, které stanovuje, že: „způsobil-li někdo neplatnost právního jednání, nemá právo neplatnost namítnout. Vychází se z myšlenky, že pokud někdo svým jednáním způsobil neplatnost právního jednání, není třeba ho před následky takového jednání chránit, naopak je namístě, aby nesl právní následky takovým jednáním založené.“[\[10\]](#)

Bude tak zřejmě úkolem Nejvyššího soudu, aby zřetelně stanovil následky neurčitosti a nesrozumitelnosti smluv v souladu s „novým“ občanským zákoníkem a jednou provždy vyřešil otázku toho, zdali jsou takovéto smlouvy neplatné, či zdánlivé.

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.,
advokát

Mgr. Lukáš Beer

REZNICEK & CO.

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247
e-mail: reznicek@reznicek.com

---

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 23 Cdo 964/2012

[2] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2016, sp. zn. 23 Cdo 2068/2016

[3] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5606/2016

[4] § 553 NOZ

[5] § 554 NOZ

[6] HANDLAR, Jiří. § 554 [Následky zdánlivého právního jednání]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1764, marg. č. 2.

[7] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. 33 Cdo 99/2020

[8] Pozn. autora - předmětem sporu byla smluvní pokuta ze smlouvy o dílo

[9] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. 33 Cdo 99/2020

[10] HANDLAR, Jiří. § 579 [Následky způsobení neplatnosti právního jednání]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1844, marg. č. 2.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)